تفاوت رویت هلال در نیم کره شمالی و جنوبی؛ اشکال به هلال شخصی

(22:20)

علی ای حال اینها بحث‌هایی است که از کلام اصلی می‌مانیم. من می‌خواستم نصف النهار را توضیح بدهم. ولی ابتدا باید نکته‌ای را عرض کنم. چون مطلب خوبی است. پیرامون بحث دیروز ارسالی داشتند. ذیل صفحه «مقایسه پدیده کسوف با خروج قمر از تحت‌الشعاع» در فدکیه ارسال داشتند. آن جا فرموده‌اند:

> **باتوجه به نقش رویت پذیری هلال، در مواردی مانند ماه جمادی ای رجب سال ۱۴۴۶ رویت هلال صرفا در مناطق با عرض جنوبی ممکن است. در این فرض، هنگام غروب در مناطق دارای عرض شمالی هلال ماه به هیچ وجه دیده نمی‌شود.**
>
> **فرض می‌کنیم در یکی از مناطق با عرض شمالی مثل تورنتو کانادا، جرم ماه را با دستگاهی دنبال می‌کنیم. یعنی کاملا مختصات آسمانی جرم ماه مشخص است و ما با تلسکوپ به سوی جرم ماه نشانه روی کرده‌ایم و حرکت جرم قمر را زیر نظر داریم. حال در همین هنگام مدتی است که در مناطق با عرض جنوبی اهلال هلال شده است. اکنون اگر به ناظر در تورنتو گفته شود که آیا اهلال هلال شده می‌گوید خیر؛ زیرا کاملا متوجه جرم قمر است ولی هلالی نمی‌بیند. در این فرض مانعی میان ناظر در تورنتو و جرم ماه نیست که به واسطه آن مانع، هلال دیده نشود (مانند مواردی که هلال در طرف دیگر زمین است و جرم کره زمین مانع دیده شدن هلال است)؛ بلکه جرم ماه کاملا در خط دید ناظر قرار دارد اما به هیچ وجه هلالی نمی‌بیند.**
>
> **در این فرض در نیم کره جنوبی مثل بوئنس آیرس آرژانتین آنگاه که جرم قمر را ببینیم، هلال دیده می‌شود اما در تورنتو با نگاه به سوی قمر هلال دیده نمی‌شود.**
>
> **پس در یک زمان معین، در تورنتو گفته می‌شود "اهلال هلال رخ داده است و ماه هنوز در محاق است" و در بوئنس آیرس گفته می‌شود "اهلال هلال رخ داده است".**

> **بنابراین می‌توان گفت که اهلال هلال نسبت به مناطق مختلف زمین با عرض‌های متفاوت وحدت عددی ندارد و کثیری است. به عبارتی لااقل در عرض‌های متفاوت زمین اهلال هلال در یک زمان رخ نمی‌دهد.**
>
> **این مورد همانند مسئلۀ کسوف است که در یک روز معین در زمان مقارنه در یک منطقه آنگاه که به سوی خورشید نگاه کنیم، جرم خورشید دیده نمی‌شود و کسوف رخ داده است؛ در این منطقه گفته می‌شود "خورشید گرفته است". اما در همین لحظه در منطقه‌های دیگر خورشید کامل دیده می‌شود و هیچ مانعی نیست که در این منطقه گفته می‌شود "خورشید نگرفته است و باز است".**

«باتوجه به نقشۀ رویت پذیری اهلال، در مواردی مانند ماه جمادی الاولی ای رجب سال ۱۴۴۶»؛ همین ماهی که الآن در آن هستیم. **«رویت اهلال صرفا در مناطق با عرض جنوبی ممکن است»؛** دیدی کسی ادعا نکرد که ماه رجب را حتی با تلسکوپ دیده باشند.

«فرض می‌کنیم در یکی از مناطق با عرض شمالی مثلا تورنتو کانادا، جرم ماه را با دستگاهی دنبال می‌کنیم»؛ خب جرم را داریم و هلال در محاق است.

«عین کامل مختصات آسمانی جرم ماه مشخص است و ما با تلسکوپ به سوی جرم ماه نشانه روی کرده‌ایم و حرکت جرم قمر را زیر نظر داریم»؛ این کار را با تلسکوپ های رادیویی هم می‌توانیم بکنیم. تلسکوپ هایی داریم که با نور کار می‌کنند؛ خب وقتی محاق است میخواهیم چه چیزی را ببینیم؟! اما تلسکوپ های رادیویی که با امواج رادیویی کار می‌کنند می‌توانند جرم قمر را ببینند و دنبال کنند.

«حال در همین هنگام مدتی است که در مناطق با عرض جنوبی اهلال هلال شده است»؛ مثل این ماه رجب که در جنوب دیده شد. بزنگاه حرف ایشان این است:

«اکنون اگر به ناظر در تورنتو گفته شود که آیا اهلال هلال شده می‌گوید خیر»؛ چرا می‌گوید «خیر»؟! می‌گوید من جرم قمر را رصد کرده‌ام و به دنبالش هستم. می‌دانم اینجا است اما ذره ای از آن اهلال پیدا نکرده است. چون در نیم کره شمالی است و با تلسکوپ هم نمی‌توانیم ببینیم.

«زیرا کاملا متوجه جرم قمر است ولی هلالی نمی‌بیند. در این فرض مانعی میان ناظر در تورنتو و جرم ماه نیست...»؛ دارد نگاه می‌کند هوا هم صاف صاف است اما نمی‌بیند.

«مانند مواردی که هلال در طرف دیگر زمین است و جرم کرۀ زمین مانع دیده شدن هلال است»؛ اینجا که به این صورت نیست. **«بلکه جرم ماه کاملا در خط دید ناظر قرار دارد اما به هیچ وجه هلالی نمی‌بیند»؛** چون عرضش جنوبی است بههیچوجه هلالی حتی با تلسکوپ نمی‌بیند.

«در این فرض در نیم کرۀ جنوبی مثلا بوئینس آیرس آرژانتین آنگاه که جرم قمر را ببینیم، هلال دیده می‌شود اما در تورنتو با نگاه به سوی قمر هلال دیده نمی‌شود. پس در یک زمان معین، در تورنتو گفته می‌شود "اهلال هلال رخ داده است و ماه هنوز در محاق است"؛ چون به دنبال جرم رفته‌ایم و داریم نگاهش می‌کنیم. **«و در بوئینس آیرس گفته می‌شود "اهلال هلال رخ داده است»؛** پس حرف دیروز نقض شد.

شاگرد: یعنی وقتی اهلال هلال شده، هنوز در محاق است؟

استاد: اهلال هلال نشده است.

شاگرد: وقتی در وین‌س آیرس دیده ایم چطور در محاق است؟

استاد: خب ایشان می خواهند همین را بگویند. یعنی می خواهند بگویند بند به مکان است. در همین ماه رجب، منطقه خودمان مشکل بود. ما در تهران و قم ندیدیم، اما در نیم کره جنوبی همین زمان مثل جزیره موریس و مادگاسکار دیدند.

شاگرد۲: می فرمایند وقتی آن جا می بینند، می شود که هنوز از محاق خارج نشده باشد؟

استاد: ما جرم آن را که می بینیم.

شاگرد: وقتی در وین‌س آیرس ماه دیده شده، از محاق خارج شده، چطور می توان گفت هنوز خارج نشده؟! نهایت این است که برای ما اهلال هلال نشده است.

استاد: پس برای ما اهلال نشده است.

شاگرد: لذا در محاق نیست.

استاد: ببینید برای ایران در محاق است. چون خارج نشده است. وقتی اهلال نسبی شد. بعد هم می گویند، نمی توانیم مصادره به مطلوب کنیم. شما می گویید چون اهلال مطلق است، پس یک جا که اهلال شد، حاصل شده است. می گویند این مصادره به مطلوب است. ما می گوییم اصل اهلال بند به مکان است. وقتی در جنوب آن را می بینیم، در جنوب اهلال هلال شده است. وقتی در شمال نمی بینیم در شمال اهلال هلال نشده بود.

شاگرد۲: در توضیح حضرت عالی این جا یک قیدی دارد که زائل می شود. گفته بودند این جا مانع جرم زمین نیست. ولی طبق توضیح حضرت عالی جاهایی که مانع باشد هنوز در محاق است.

استاد: روشن است که الان ماه رجب است. مرادشان را می گویند. ماه رجب در نیم کره جنوبی به راحتی می بینند، پس برای نیم کره اهلال هلال شده است. همین هلال را در نیم کره شمالی حتی با تلسکوپ و پی جویی جرم آن، نمی بینند.

شاگرد۲: مانعش چیست که نمی بینند؟

استاد: یعنی الان با تلسکوپ رادیویی می گویند جرم قمر این جا است. هر چه هم نگاه کنید خود تلسکوپ هم نوری از آن نمی‌بینند.

شاگرد: یعنی مانع خود جرم قمر است.

استاد: مانع خود جرم می شود. هیچ نوری از آن نمی آید. این فرمایش ایشان است.

«بنابراین می‌توان گفت که اهلال هلال نسبت به مناطق مختلف زمین با عرض‌های متفاوت وحدت عددی ندارد و کثیر است. به عبارتی لااقل در عرض‌های متفاوت زمین اهلال هلال در یک زمان رخ نمی‌دهد». بعد در ادامه توضیحاتی دادند که خودتان نگاه می‌کنید. من می‌خواهم نکته‌ای را عرض کنم. چون دیدم این فرمایش خوب است، لازم دانستم که این نکات را بگویم.

بازبینی #3
ایجاد شده 15 ژانویه 2026 13:40:06 توسط ... .
به روزرسانی شده 15 ژانویه 2026 14:02:16 توسط ... .